

Brüssel, 14. september 2023
(OR. en)

12976/23

Institutsioonidevaheline
dokument:
2023/0323(COD)

COMPET 873
MI 742
IND 467
ECOFIN 873
FIN 922
CODEC 1594
IA 225

SAATEMÄRKUSED

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Kättesaamise kuupäev:	13. september 2023
Saaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	COM(2023) 533 final
Teema:	Ettepanek: EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS äritehingutes esinevate hilinenud maksete tõkestamise kohta

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2023) 533 final.

Lisatud: COM(2023) 533 final

EUROOPA
KOMISJON

Strasbourg, 12.9.2023
COM(2023) 533 final

2023/0323 (COD)

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS

äritehingutes esinevate hilinenud maksete tõkestamise kohta

(EMPs kohaldatav tekst)

{SEC(2023) 313 final} - {SWD(2023) 312 final} - {SWD(2023) 313 final} -
{SWD(2023) 314 final}

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

• Ettepaneku põhjused ja eesmärgid

EL esitab igal aastal ligikaudu 18 miljardit arvet, rohkem kui 500 arvet sekundis¹. Usaldusväärsed maksed on vajalikud, et muuta ELi majandus, eelkõige väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad (edaspidi „VKEd“), konkurentsivõimelisemaks.

Kaupa tarnitakse ja teenuseid osutatakse sageli maksetähtpäeva edasilükkamisega: tarnija/teenuseosutaja (võlausaldaja) annab kliendile (võlgnik) maksetähtaja, mille jooksul arve tasuda (kaubanduskrediit) pärast lepingus kokku lepitud kauba tarnimist või teenuse osutamist. Hilinenud maksed on maksed, mida ei tehta kokkulepitud või seaduses sätestatud aja jooksul. Need mõjutavad äriühinguid kõigis sektorites² ja liikmesriikides³ ning ebaproportsionaalselt suurel määral VKEsid⁴.

Hilinenud maksete algpõhjus seisneb suure kliendi (võlgnik) ja väiksema tarnija/teenuseosutaja (võlausaldaja) läbirääkimispositsiooni asümmeetrias. Selle tõttu peab tarnija/teenuseosutaja sageli leppima ebaõiglase maksetähtaegade ja -tingimustega. Võlgnike jaoks on hilinenud maksmine atraktiivne rahastamisviis, mis ei maksa võlgnikule midagi, aga põhjustab kulusid võlausaldajale. Seda võimendab praegune ebapiisav ELi õigusraamistik, s.o direktiiv 2011/7/EL (edaspidi „hilinenud maksete direktiiv“), milles puuduvad piisavad ennetusmeetmed ja sobilik heidutus ning mille täitmise tagamise ja õiguskaitsemehhanismid ei ole küllaldased⁵.

Hilinenud maksete direktiivi muutmise tulemusena kõrvaldatakse need vajakajäämised ning lõppeesmärk on parandada kõigi asjaomaste osalejate (avaliku sektori asutused, suurettevõtted ja VKEd) maksedistsipliini ning kaitsta äriühinguid äritehingute makseviivituste negatiivse mõju eest.

Hilinenud maksete direktiivi muutmine on lisatud komisjoni 2023. aasta tööprogrammi eesmärgi „digiajastule vastav Euroopa“ all.

• Kooskõla poliitikavaldkonnas praegu kehtivate õigusnormidega

Äritehingute puhul on maksekäitumise parandamine üks komisjoni teatiste „2020. aasta uue tööstusstrateegia ajakohastamine“⁶ ja „VKEd strateegia kestliku ja digitaalse Euroopa kujundamiseks“⁷ eesmärkidest. Muutmine võimaldab samuti võtta järeelmeetmeid seoses soovitud tulevikukindluse platvormi 2021. aasta detsembris vastu võetud arvamuses⁸ ja Euroopa Parlamendi 2019. aasta resolutsioonis⁹. Käesolev algatus panustab

¹ Euroopa Komisjon (2019). Uuring direktiivi 2006/112/EÜ arvete esitamise reeglite hindamise kohta. Lõpparuanne.

² Euroopa 2022. aasta maksearuanne.

³ Euroopa 2022. aasta maksearuanne.

⁴ T., Nicolas, *Short-term financial constraints and SMEs' investment decision: evidence from the working capital channel (Lühiajalised rahalised piirangud ja VKEd investeerimisotsused: käibekapitalil põhinevad tõendid)*, Small Business Economics (2021).

⁵ Final opinion 2021_SBGR2_06 Late payments_fup_0.pdf (europa.eu)

⁶ COM(2021) 350 final

⁷ COM(2020) 103 final

⁸ Final opinion 2021_SBGR2_06 Late payments_fup_0.pdf (europa.eu)

samuti teatise „ELi pikaajaline konkurentsivõime: pilk 2030. aasta järgsesse aega“¹⁰ eesmärkide saavutamisse. Muutmise eesmärk on suurendada äritehingute õiglust, VKEde ja tarneahelate vastupanuvõimet, edendada ulatuslikumat digitehnoloogiale üleminekut ja suurendada ettevõtjate finantskirjaoskust. Hilinenud maksete direktiiv on osa õigusloome kvaliteedi ja tulemuslikkuse programmi (edaspidi „REFIT“) tulemustabelist¹¹.

- **Kooskõla muude liidu tegevuspõhimõtetega**

Hilinenud maksete direktiiv on tihedalt seotud direktiiviga, mis käsitleb põllumajandustoodete ja toiduainete tarneahelas ettevõtjatevahelistes suhetes esinevaid ebaausaid kaubandustavasid (edaspidi „ebaausate kaubandustavade direktiiv“). Nende kahe õigusakti omavahelist seost on selgitatud ebaausate kaubandustavade direktiivi põhjendustes 17 ja 18 ning artikli 3 lõikes 1. Ebaausate kaubandustavade direktiiv ei mõjuta hilinenud maksete direktiivis kehtestatud norme, õiguskaitsemeetmeid ega tagajärgi. Hilinenud maksete direktiivi sätted ei mõjuta norme, mida kohaldatakse põllumajandus- ja toidutootmissektoris väärtuse jagamise kokkulepete puhul, seoses koolikava raames tehtavate maksetega või teatavate maksetega viinamarjade, viinamarjavirde ja pakendamata veini müümisel veinisektoris.

Hilinenud maksete direktiiviga reguleeritakse makseid avaliku sektori hankijate ja peatöövõtjate ning töövõtjate ja nende alltöövõtjate vahelistes äritehingutes. Riigihankeid käsitleva direktiivi 2014/24/EL artikli 71 lõikega 3 ja direktiivi 2014/25/EL artikli 88 lõikega 7 antakse liikmesriikidele võimalus kehtestada sätted alltöövõtjatele otsemaksete tegemiseks.

2. ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS

- **Õiguslik alus**

Euroopa Liidu toimimise lepingu (edaspidi „ELi toimimise leping“) artikkel 114 on sobilik õiguslik alus selle algatuse eesmärkide saavutamiseks. ELi toimimise lepingu artikkel 114 sobib selliste meetmete õiguslikuks aluseks, millega taotletakse ELi toimimise lepingu artiklis 26 sätestatud eesmärki – ühtlustada siseriiklikke sätteid.

ELi tasandi meedet on vaja, et tagada kõikides liikmesriikides kehtivad miinimumnormid hilinenud maksete ärahoidmiseks, nõuetekohased normide täitmise tagamise ja heidutusmeetmed hilinenud maksete tõkestamiseks ning sobilikud õiguskaitsemeetmed. Seda arvesse võttes on käesoleva ettepaneku alusel toimuv ELi sihipärane sekkumine kooskõlas subsidiaarsuse põhimõttega.

Kehtiv hilinenud maksete direktiiv on Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklil 95 põhineva esimese hilinenud maksete direktiivi (direktiiv 2000/35/EÜ) uuesti sõnastatud versioon. Selle muutmine jääb seega ELi ja selle liikmesriikide valitsuste ühisesse pädevusse.

- **Subsidiaarsus (ainupädevusse mittekuuluva valdkonna puhul)**

Hilinenud maksed mõjutavad kõiki liikmesriike. Kiirete maksete tagamiseks on vaja rangeid ja kooskõlastatud norme. 27 riikliku lahenduse rakendamine põhjustaks tõenäoliselt ühtsete normide puudumise, ühtse turu killustatuse ja suuremad kulud piiriüleselt kauplevatele äriühingutele. ELi tasandi meede on põhjendatud, kuna maksetega hilinemine mõjutab kõiki

⁹ https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-8-2019-0042_EN.html

¹⁰ COM(2023) 168 final

¹¹ <https://op.europa.eu/webpub/com/refit-scoreboard/en/policy/10/10-6.html>

äriühinguid riigihangetes ja äriühingute vahel nende suurusest olenemata. Kuna tegemist on kehtiva ELi õigusakti muutmisega selle sätete karmistamiseks, saab seda teha ainult ELi tasandil.

ELi tasandi meedet on vaja, et kehtestada viivist ja hüvitisi käsitlevad sätted ning ettevõtjatevaheliste tehingute selgemad maksetingimused, kehtestada nõuete täitmise tagamise ja järelevalve sätted ning tagada koosmõju riigihangete raamistikuga.

- **Proportsionaalsus**

Kavandatud algatus ei lähe selle eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale. Sellega jääb äriühingute kanda üksnes kulu, mis on vajalik nende eesmärkide saavutamiseks ja et rahuldada selle sihtrühmaks olevate inimeste (nt äriühingud, eelkõige VKEd) vahetud vajadused eesmärgiga hoida ära hilinenud makseid ja tagada kiire tasumine.

- **Vahendi valik**

Valitud vahend on määrus, millega asendatakse kehtiv hilinenud maksete direktiiv. Määrusel on mitu eelist: see võimaldab näiteks tegeleda hilinenud maksete piiriülese aspektiga. Tänu määrusele on olulised aspektid, nagu maksete ja kontrollimenetluste tähtaeg, viivis ja kindlasummalise hüvitise suurus, kogu ELis samad ja otsekohaldatavad. Samal ajal võimaldatakse liikmesriikidel kehtestada teatavates aspektides rangemaid nõudeid. Määrusega kehtestatakse kohustused, mis käsitlevad täitevasutusi, vahendusmenetluse süsteeme, krediidi juhtimist, finantskirjaoskuse alast koolitust ja ebaõiglaseid lepingutavasid ning nõudeid, liikmesriikide ülesandeks jääb aga neid oma siseriiklikes õigusaktides täiendada. Uude määrusesse inkorporeeritaks ka hilinenud maksete direktiivi sätted, mida muutmise ei mõjuta.

3. JÄRELHINDAMISE, SIDUSRÜHMADEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED

- **Praegu kehtivate õigusaktide järelhindamine või toimivuse kontroll**

2015. aastal hinnati hilinenud maksete direktiivi järelhindamise käigus¹² selle asjakohasust, tulemuslikkust, tõhusust, sidusust ja ELi lisaväärtust. Selles järeldati, et direktiiv oli asjakohane ja tõhus ning see ei tekitanud äriühingutele ega avaliku sektori asutustele märkimisväärsed kulusid. Kuid selles märgiti samuti, et hirm kahjustada ärisuhteid takistas võlausaldajatel, kellele maksti hilinemisega, neile direktiiviga antud õigusi kasutamast. Tulevikukindluse platvormi 2021. aasta arvamuses¹³ esitati kümme soovitus hilinenud maksetega tegelemiseks võetavate lühi- ja pikaajaliste meetmete kohta. Soovitatud lühiajalised meetmed hõlmavad selle kindlaksmääramist, mida tähendavad äärmiselt ebaõiglased tavad ja klauslid; kaalumist, kuidas töendamiskoormis võlgnikule ümber suunata, et võlausaldajatel oleks kergem usalduse kuritarvitamist tõendada; VKEde julgustamist, et nad kasutaksid oma õigusi, andes neile nõu ja teavet maksetingimuste kohta, muutes maksetingimused läbipaistvaks ja tagades isereguleerimise. Soovitatud pikaajalised meetmed hõlmavad lepinguliste maksetähtaegade piiramist 30 päevaga suurettevõtelt VKEdele tehtavate maksete puhul, e-arvete esitamist ja valitsuse järelevalvet.

¹² <https://publications.europa.eu/et/publication-detail/-/publication/400ecc74-9a54-11e5-b3b7-01aa75ed71a1>

¹³ Final opinion 2021_SBGR2_06 Late payments_fup_0.pdf (europa.eu)

- **Konsulteerimine sidusrühmadega**

Komisjon konsulteeris mitmesuguste sidusrühmadega, sh liikmesriikide ametiasutustega, äriühingutega, eelkõige VKEdega, ELi ja riiklike ettevõtjate ühendustega, eraisikutega ja akadeemiliste ringkondade ekspertidega. Konsultatsioon hõlmas tagasisidekorjet, avalikku konsultatsiooni, erikonsultatsiooni VKEdega (VKEde paneelkonsultatsioon), kahepoolseid vestlusi oluliste sidusrühmadega ja arutelusid liikmesriikide esindajatega. Saadud teavet kasutati sisendina ettepaneku koostamisel.

12. jaanuarist 17. märtsini 2023 saadi 137 sidusrühmalt vastused tagasisidekorjele ja 117 vastust avalikule konsultatsioonile¹⁴. VKEde paneelkonsultatsioon¹⁵ toimus 26. jaanuarist 16. märtsini 2023 ja sellele saadi 939 vastust.

Komisjon korraldas kahepoolseid kohtumised äriühinguid, eelkõige VKEsid esindavate oluliste sidusrühmadega¹⁶. Hilinenud makseid käsitleti ka 21. märtsil ja 31. mail 2023 VKEde saadikute võrgustiku kohtumistel. Hilinenud maksete eksperdirühmaga korraldati kaks kohtumist,¹⁷ mis toimusid vastavalt 10. oktoobril 2022 ja 13. jaanuaril 2023. Valdav osa sidusrühmadest kinnitas, et hilinenud maksed mõjutasid oluliselt äriühinguid, just VKEsid.

Peaaegu kõik sidusrühmad, kellega konsulteeriti, toetasid direktiivi muutmist. Kuid mõned sidusrühmad märkisid, et rangemad normid on vastuolus Euroopa äriühingute lepinguvabadusega. Enamik sidusrühmadest toetas varianti piirata ettevõtjatevaheliste tehingute maksetähtaega, eelistades 30 päeva. Ainult üksikud sidusrühmad olid maksetähtaja piiramise mõtte vastu. Paljud sidusrühmad toetasid varianti tagada krediidi juhtimise ja finantskirjaoskuse alane koolitus ning luua Euroopa maksete vaatluskeskus. Konsultatsioonist ilmnas, et viivist ja hilinenud maksetega seotud hüvitist maksti harva. Sidusrühmad pooldasid viivise maksmise automaatseks muutmist.

- **Ekspertiarvamuste kogumine ja kasutamine**

Ekspertiarvamuste kogumisel ja kasutamisel olid komisjonile abiks olemasolevate hindamiste ja aruannete tulemused: hilinenud maksete direktiivi järelhindamine,¹⁸ komisjoni aruanne Euroopa Parlamendile ja nõukogule hilinenud maksmise direktiivi rakendamise kohta (ja sellele lisatud komisjoni talituste töödokument),¹⁹ Euroopa Parlamendi resolutsioon hilinenud maksmise direktiivi rakendamise kohta²⁰ ja tulevikukindluse platvormi arvamus hilinenud maksmise direktiivi kohta²¹.

Samuti võeti arvesse järgmiste uuringute ja küsitluste tulemusi: Euroopa maksearuanded,²² VKEde tulemuslikkuse hindamise aruanded,²³ Teadusuuringute Ühiskeskuse uuringud, mis

¹⁴ Tagasiside on kättesaadav järgmisel veebisaidil: https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13665-Late-payments-update-of-EU-rules_et.

¹⁵ VKEde paneelkonsultatsiooni abil on komisjonil võimalik küsida sihipäraselt VKEde seisukohti ja see toimub koostöös komisjoni Euroopa ettevõtlusvõrgustiku partneritega.

¹⁶ Nende kohtumiste loetelu on lisatud mõjuhinnangule.

¹⁷ [Komisjoni eksperdirühmade ja teiste sarnaste üksuste register \(europa.eu\)](https://publications.europa.eu/et/publication-detail/-/publication/400ecc74-9a54-11e5-b3b7-01aa75ed71a1).

¹⁸ <https://publications.europa.eu/et/publication-detail/-/publication/400ecc74-9a54-11e5-b3b7-01aa75ed71a1>

¹⁹ COM(2016) 534 final

²⁰ https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-8-2019-0042_ET.html

²¹ [Final opinion 2021_SBGR2_06 Late payments_fup_0.pdf \(europa.eu\)](https://www.intrum.com/publications/european-payment-report/)

²² <https://www.intrum.com/publications/european-payment-report/>

²³ [VKEde tulemuslikkuse hindamine \(europa.eu\)](https://www.intrum.com/publications/european-payment-report/)

käsitlevad hilinenud maksmist ja ettevõtteid²⁴ ning ettevõtjatevahelistes tehingutes kiiremate maksete majandusliku mõju hindamist,²⁵ ning Euroopa komisjoni uuringud, mis käsitlevad ettevõtjatevahelisi tehinguid²⁶ ja vastutustundliku maksekultuuri loomist²⁷.

Komisjon on samuti võtnud arvesse mitut hiljutist Euroopa Kohtu otsust. Määruse ettepaneku tekstis selgitatakse, et kindlasummaline hüvitis tuleb tasuda mitte iga lepingu, vaid iga arve pealt, nagu on kehtestatud eelotsusega 20. oktoobri 2022. aasta kohtuasjas C-585/20²⁸. Samas otsuses selgitas kohus samuti, et kaupade või teenuste kontrolli- või heakskiitmismenetlus on lepinguga hõlmatud ainult juhul, kui see menetlus on kaupade või teenuste olemuse tõttu vajalik. Kavandatav määrus hõlmab samuti 28. jaanuari 2020. aasta otsust kohtuasjas C-122/18, mille kohaselt liikmesriikidele direktiiviga kehtestatud kohustus seisneb selles, et nende riigiasutused peavad direktiivis ette nähtud maksetähtaegadest reaalselt kinni²⁹. Selles täpsustatakse kuupäev, millest alates lõpeb viivise arvestamine, kooskõlas 15. detsembri 2016. aasta eelotsuse küsimusega kohtuasjas C-256/15³⁰.

• Mõjuhindang

Õiguskontrollikomitee vaatas mõjuhindangu läbi 10. mail 2023 ja esitas 12. mail 2023 reservatsioonidega positiivse arvamuse³¹. Komitee soovitusi võeti arvesse mõjuhindangu lõppversioonis. Mõjuhindangus analüüsiti erinevaid poliitikavariante kolme erieesmärgi saavutamiseks. Esimese eesmärgi („**hoida ära hilinenud maksed**“) alusel kindlaks määratud poliitikameetmed (**PV1**) keskenduvad äritehingu läbirääkimisetapile, kuna makseviivitused on sageli lepingus sisalduvate põhjendamatute või ebaõiglaste maksetingimuste tagajärg. Hinnati maksetingimuste erinevaid variante ettevõtjatevahelistes tehingutes, sh kontrollimenetluse maksimaalset kestust, et teha kindlaks kaupade või teenuste vastavus lepingunõuetele. Samuti hinnati varianti, millega tehakse krediidi juhtimise ja finantskirjaoskuse koolitus VKEdele laialdasemalt kättesaadavaks ja ennetava meetmena lihtsustatakse koolitusele juurdepääsu. Teise eesmärgi „**soodustada tähtaegseid makseid**“ poliitikameetmetega määrati kindlaks (**PV2**) eesmärk tõkestada hilinenud maksmist, tagades maksmise reeglite täitmise ning maksetähtaegade järgimise, muutes viivise ja hüvitise maksmise kohustuslikuks ning vaadates läbi kindlasummalise hüvitise suuruse. Samuti hinnati variante, mis käsitlevad nõuete täitmise tagamist ja koosmõju riigihankemenetlustega. Kolmanda eesmärgi „**tugevdada õiguskaitsemehhanisme, tagada õiglased maksetingimused ja võimestada äriühinguid**“ jaoks kindlaks määratud poliitikameetmed (**PV3**) keskenduvad õiglusele ja tõhusate õiguskaitsemehhanismide kättesaadavusele.

²⁴ <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC121059>

²⁵ <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC130205>

²⁶ <https://publications.europa.eu/et/publication-detail/-/publication/c8b7391b-9b80-11e8-a408-01aa75ed71a1/language-et/format-PDF/source-103408786>

²⁷ <https://op.europa.eu/et/publication-detail/-/publication/cb4bc1bd-1467-11ed-8fa0-01aa75ed71a1>

²⁸ 20. oktoobri 2022. aasta otsus kohtuasjas C-585/20, BFF Finance Iberia SAU vs. Gerencia Regional de Salud de la Junta de Castilla y León (ELT C 53, 15.2.2021, lk 19), EU:C:2022:806, punktid 42 ja 53.

²⁹ 28. jaanuari 2020. aasta otsus kohtuasjas C-122/18, Euroopa Komisjon vs. Itaalia Vabariik, EU:C:2020:41, punkt 53.

³⁰ 15. detsembri 2016. aasta otsus kohtuasjas C-256/15, Drago Nemec vs. Sloveenia Vabariik, EU:C:2016:954, punkt 59.

³¹ https://single-market-economy.ec.europa.eu/system/files/2023-09/SEC_2023_313_1_IMPACT_ASSESSMENT_OPINION_EN_V2_P1_2888389.PDF
https://single-market-economy.ec.europa.eu/system/files/2023-09/SWD_2023_313_1_EN_resume_impact_assessment_part1_v3.pdf

Eelistatud poliitikavariant: hindamine näitab, et igal variandil on võimalikud eelised, aga samuti teatavad riskid, kui neid eraldi rakendada. Eelistatud meetmepakett koondab seega variantide PV1, PV2 ja PV3 kõige tulemuslikumad alamvariandid. Paketil on mitu eelist võrreldes iga eraldiseisva poliitikavariandiga ja sellega kõrvaldatakse suures osas nendest igauhe olemuslikud riskid. Maksetähtaegade piiramine, nagu PV1 puhul, on tõenäoliselt märksa tulemuslikum, kui sellega kaasnevad tugevad nõuete täitmise tagamise meetmed ning hilinevad maksete vastased heidutusmeetmed, nagu PV2a puhul. Viivise ja hüvitise automaatse tasumise heidutav mõju suureneb, kui kõrvaldatakse võimalus nendest nõuetest kõrvale hoida ebaõiglaselt pikkades maksetähtaegades kokku leppimise teel. Meetmed variandi PV3b alusel pakuvad paketi jaoks täiendavat tuge. Mõjuhinna konservatiivse prognoosi kohaselt on realistlik hilinevad maksete vähenemine 35 %, kui omavahel liita makseviivituste vähenemine 23,4 % PV1, 17,8 % PV2 ja 5,5 % PV3, eeldades et erinevad variandid omavahel mõnel määral kattuvad. Õigusakti vormiga seotud variandi hindamisel järeldati, et eelistatud vorm on määru.

Eelistatud poliitikapakett 1a+2a+3b
Ettevõtjatevaheliste tehingute puhul piiratakse maksetähtaegu 30 päevaga.
Kontrolli- või heakskiitmismenetlust piiratakse 30 päevaga (ilma eranditeta).
ELi liikmesriigid soodustavad krediidi juhtimise ja finantskirjaoskuse koolituse kättesaadavust, sh VKEde digitaalsete maksevahendite alal.
Viivis on automaatne („õiguse“ kontseptsioon jäetakse välja), selgitatakse viivise arvestamise lõppkuupäeva.
Iga hilinevad makstud tehingu pealt tuleb tasuda kindlasummaline hüvitis ja seda suurendatakse 50 euron, et võtta arvesse inflatsiooni.
ELi liikmesriigid nimetavad organid, kes vastutavad õigusnormide täitmise tagamise eest ja teevad omal algatusel või kaebuse alusel uuringuid ning kellel on volitus määrata halduskaristusi ja avaldada rikkujate nimed. Nõuete tulemuslikumaks täitmiseks kasutatakse digivahendeid.
Ehitustööde hankelepingute puhul peavad avaliku sektori hankijad ja töövõtjad kontrollima, et peatöövõtjale tehtud makse on kantud edasi otsestele alltöövõtjatele.
ELi liikmesriigid peavad looma vahendusmenetluse riikliku süsteemi, et lahendada äritehingutega seotud maksevaidlused.
ELi liikmesriigid peavad lahendama ebaõiglaste lepingutingimuste ja -tavade küsimuse oma siseriikliku õiguse alusel.

Eelistatud paketist tekivad ettevõtetele teatavad ühekordsed kulud. Maksetähtaegade piiramine 30 päevaga ja viivise maksmise kohustuslikuks muutmine toovad kaasa ühekordsed kohandamiskulud, mis on seotud tüüptingimuste ajakohastamisega maksetähtaegade (56,1 miljonit eurot) ja hüvitiste (243 miljonit eurot) osas. Kuid kui mõlemad poliitikavariandid võetakse korraga vastu, saab mõlemad muudatused teha ühe kohandusega (243 miljonit eurot). Eelistatud pakett tekitab võlgnikele korduvad nõuete täitmise tagamise kulud, mis tulenevad hüvitise automaatsest maksmisest (228,3 miljonit eurot viivist, 3,23 miljardit eurot tasusid), millest saavad samas otsest kasu võlausaldajad, ning otsestest regulatiivsetest trahvidest tuleneva nõuete täitmise tagamise kulu (136,8 miljonit eurot). Neid kulusid on võimalik täielikult vältida, kui äriühingud järgivad nõudeid ja maksavad õigel ajal. Kokkuvõttes on majanduslik netokasu positiivne, kuna rahavood muutuvad prognoositavamaks ja äriühingutel on neid lihtsam juhtida. Ehitustööde hankelepingute peatöövõtjate halduskulud, mis tulenevad alltöövõtjatele maksete tegemise tõendamisest, moodustavad kogu ELi arvestuses 2,2 miljonit eurot.

Eelistatud variandist saavad avaliku sektori ametiasutused kasu mitmel viisil. Peamine eelis tuleneb hilinenud maksete üldisest eeldatavast vähenemisest, mis tähendab vähem pankrotte ja nendega seotud kulutusi riigi rahakoti jaoks. Haldustrahvid, mida riiklikud täitevasutused võivad koguda hilinenud makseid tegevatelt äriühingutelt ja mida hinnatakse 136,8 miljonile eurole, võivad samuti aidata katta täitevasutuste kulusid. Avaliku sektori asutused peaksid saama kasu ka PO3b alusel ette nähtud vahendusmenetluse süsteemidest, nii otseselt (kui avaliku sektori asutus soovib lahendada vaidluse tarnijaga) kui ka kaudselt (vähendades kohtusüsteemi koormust).

Avaliku sektori asutused peavad katma teatavad kulud. Juurdepääsu tagamisega krediidi juhtimise ja finants-/digikirjaoskuse koolitusele kaasnevad teatavad kohandamiskulud, olenevalt sellest, kuidas liikmesriigid oma toetust struktureerivad, mistõttu ei ole võimalik esitada lõplikku kulude hinnangut. Hinnangulised korduvad nõuete täitmise tagamise kulud, mis tulenevad viivise ja hüvitise automaatsest maksmisest riigi ja ettevõtjate vahelistes tehingutes, moodustavad vastavalt 37,2 miljonit eurot ja 0,53 miljardit eurot aastas. Neid kulusid on võimalik vältida, tehes maksed õigel ajal. Lepingu tüüptingimuste muutmine uute hüvitiste lisamiseks tekitab kulu 10 eurot kehami kohta, nagu ka PV2 puhul. Liikmesriigid, kellel täitevasutusi või vahendusmenetluse süsteemi ei ole, peavad need looma ja neid käitama, millest tekivad korduvad nõuete täitmise tagamise kulud suuruses hinnanguliselt 60–65 miljonit eurot aastas (täitevasutused) ja 10–40 miljonit eurot aastas (vahendusmenetluse teenused) ELis. Alltöövõtjatele tähtaegselt maksmise kontrollimine riigihangete direktiivide kohaste ehitustööde hankelepingute puhul on jäetud liikmesriikide otsustada; sellisel juhul ei nõuaks võimalikud korduvad nõuete täitmise tagamise kulud täiendavaid ressursse.

Käesolev algatus aitab saavutada mitut kestliku arengu eesmärki. Kaudselt majanduskasvu panustamine loob parema ettevõtluskeskkonna ühtsel turul (kestliku arengu eesmärk nr 8). Konsulteerimine sidusrühmadega on kinnitanud, et hilinenud maksed on peamine ärevuse ja stressi allikas ning vähendab usaldust turul. Krediidi juhtimise ja finantskirjaoskuse kättesaadavuse suurendamine ja juurdepääsu lihtsustamine parandab hariduse kvaliteeti (kestliku arengu eesmärk nr 4). Muutes tingimused õiglasemaks, suurendades VKEde juurdepääsu finantsteenustele, sh taskukohastele laenudele, ja hõlbustades nende lõimumist väärtusahelatesse ja osalemist turgudel, aitab käesolev läbivaatamine kaasa kestliku arengu eesmärgi nr 9 saavutamisele. See läbivaatamine on kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. juuni 2021. aasta määruses (EL) 2021/1119 sätestatud kliimanetraalsuse eesmärgiga.

- **Õigusnormide toimivus ja lihtsustamine**

Kavandatud määrus lihtsustab olukorda hilinenud maksete tõkestamisel ühtse ja siduva lähenemisviisi abil, mida kohaldatakse igas suuruses äriühingute suhtes, ilma VKEde erikohtlemiseta. Kõik meetmed on koostatud VKEsid silmas pidades, aga neist saavad kokkuvõttes kasu igas suuruses äriühingud. Kuid kuna hilinenud maksed mõjutavad rohkem mikroettevõtjaid kui VKEsid, siis saavad suurema tõenäosusega sellest kasu 0–9 töötajaga äriühingud, kelle tulemuslikkus paraneb.

Lihtsustamisest saadav kasu tuleneb rangete ja ühtsete maksetingimuste kehtestamisest, mille tulemuseks on väiksem ajakulu läbirääkimistele. Maksetähtaja piiramine vähendab väiksemate turuosaliste hirmu, kes praegu nõustuvad suuremate turuosalistega töötades sageli ebaõiglaste maksetähtaegadega. Sellest sättest saab eeldatavasti otsest kasu vähemalt 30 % ELi VKEdest. Kui kombineerida maksetähtaja piiramine selliste heidutusmeetmetega nagu viivise ja (suurema) hüvitise automaatne tasumine, siis peaks vähenema hilinenult makstud arvete arv ning peaksid märkimisväärselt vähenema kulud, mis on seotud hilinenud maksjatega tegelemiseks kuluva vaeva ja ajaga. Inimtööpäevade arv aastas, mille äriühing

kulutab hilinevad maksete sissenõudmisele, ulatub hinnanguliselt viiest päevast Saksamaal kuni 15 päevani Hispaanias³². Isegi väga konservatiivsete hinnangute kohaselt saaks hilinevad maksete ärahoidmise korral EL 27 majanduse jaoks aastas kokku hoida 27,4 miljonit inimtöötundi, mis on võrdväärne 5 845,4 miljoni euroga.

Maksetähtaegade piiramise ja kontrollimenetluse kaudu saab muuta rahavood prognoositavamaks. Ettepanekuga jaotatakse ka finantskoormus ja kulud õiglastel tingimustel ümber, tagades, et iga äriühing maksab likviidsuse eest, mida ta vajab. Praeguses olukorras on väiksemate või nõrgema turupositsiooniga ettevõtete jaoks halduslikult koormav hankida rahastamist hinnaga, mis võtab arvesse nende riskitaset. Samal ajal annavad hilinevad maksed äriühingutele, kelle riskid on väiksemad ning kellel on lihtsam ja vähem kulukas rahastamist saada, lihtsa viisi saada kaubanduskrediiti.

Lõpetuseks, ettepanek muudab ettevõtete jaoks lihtsamaks oma õiguste kaitsmise, hõlbustades juurdepääsu tõhusale õiguskaitsele vahendusmenetluse teel; praegu on võimalik kasutada ainult kohtumenetlust, mis on sageli kulukam ja aeganõudvam variant. Vahendusmenetlus võimaldaks äriühingutel säästa tänu välditud kohtuasjadele 27 miljonit eurot aastas.

- **Mõju konkurentsivõimele**

Ettepanek avaldab tõenäoliselt positiivset mõju hinna/kulu ja innovatsiooni alasele konkurentsivõimele. Tänu suuremale, stabiilsemale ja prognoositavale kogurahavoole on äriühingutel rohkem likviidsust, et investeerida innovatsiooni või suunata kulude vähenemine edasi tarbijatele. Rahastamise kulu väheneb, kuna pangad rahastavad otse oma klientide riske. Kavandatud algatus muudaks samuti ettevõtlustingimused prognoositavamaks, mille tulemuseks oleks soodsam ettevõtluskeskkond. Eeldatakse, et sellest saavad kasu kõik turuosalised, kuid VKEdele avaldab see suuremat mõju kui suurtele äriühingutele. Suured äriühingud maksavad suurema tõenäosusega hilinevamisega kui VKEd, seega jääb tõenäolisemalt nende kanda osa eelistatud poliitikavariandis kindlaks määratud kuludest.

Rahvusvahelise konkurentsivõime seisukohast puutuvad impordi- või eksporditehinguid tegevd äriühingud kokku maksetähtaegade pikkuse asümmeetriaga (makstavad ja saadavad arved). Äriühingud peavad haldama sellest asümmeetriast tulenevaid riske, näiteks leppides oma rahvusvaheliste partneritega kokku lepingu suhtes kohaldatavas õiguses, millega määratakse kindlaks, kumb osaline võtab enda kanda kõnealuse riski. Seejärel peab osaline leidma sobiliku viisi asümmeetriaga seotud kulu rahastamiseks. See eeldab, et riske, sh maksmata jäämise risk, maandavad turutingimustel kaubanduskrediidiandjad (nt rahaliste ettemaksete, akreditiivi, avatud arvete või komisjonimüügi teel³³). Need kaubanduse rahastamise lahendused piiravad märkimisväärselt mõju, mis maksetähtaegade piiramise kohustuslikul kasutuselevõtul on.

Risk, et äriühingud valivad rahvusvaheliste tehingute puhul süsteemselt pikad maksetähtajad ELi-väliste riikide õigusaktide alusel, et lüüa alla rangelt ELi normidest kinnipidavate äriühingute hinnad, on hinnangu kohaselt piiratud. Mitmes ELi partnerriigis, nt Kanadas, Ameerika Ühendriikides, Türgis ja Ühendkuningriigis, kohaldatakse juba hilinevad makseid reguleerivaid õigusnorme. See stsenaarium ei ole tegelikult realiseerunud ELis, kus teatavad riigid, nt Madalmaad, on kehtestanud teistest rangemad makseid käsitlevad õigusnormid.

³² <https://www.sage.com/en-gb/blog/wp-content/uploads/sites/10/2017/12/Domino-Effect-Late-Payments-Research-Sage.pdf>

³³ <https://www.trade.gov/methods-payment>

- **IKT valdkonnas toimunud muutused, mida on arvesse võetud**

Hilinenud maksete direktiiv jõustus ajal, kui maailm oli märksa vähem digitaalne. Selle rakendamise kümne aasta jooksul on digitehnoloogiale üleminek avaldanud sügavat mõju kõigile ühiskonna aspektidele, sh sellele, kuidas äriühinguid juhitakse, kujundades ümber viisi, kuidas äriühingud suhtlevad või turustavad oma tooteid ja teenuseid. Ettepaneku meetmed sobivad sellesse tänapäevasesse konteksti ja on seega vaikimisi digitaalsed.

Digivahenditel ja -lahendustel on oluline osa teatavates kavandatud meetmetes ning need mõjutavad nende otstarbekust ja kulutõhusust. See kehtib kohustuse puhul nimetada maksereeglite täitmise tagamise eest vastutavad asutused. Liikmesriikidel palutakse ka julgustada VKEsid kasutama digivahendeid, et neile makstaks kiiremini, ning hõlbustada nende jaoks osalemist finantskirjaoskuse ja krediidi juhtimise koolitusel, sh digitaalsete maksevahendite kasutamise koolitusel.

- **Põhiõigused**

Ettepanek toetab Euroopa Liidu põhiõiguste harta ettevõtlusvabadust käsitleva artikli 16 rakendamist. Kiired maksed suurendavad usaldust turul ja edendavad ettevõtlust.

4. MÕJU EELARVELE

Ettepanek avaldab eeldatavasti teatavat eelarvelist mõju liikmesriikidele. Mõju on kirjeldatud mõjuhinnangu vastavas jaotises.

Eeldatavasti ei mõjuta ettepanek ELi eelarvet ühelgi viisil. Tegutsev ELi maksete vaatluskeskus³⁴ võib toetada ettepaneku seiret, kasutades olemasolevaid ressursse.

5. MUU TEAVE

- **Rakenduskavad ning järelevalve, hindamise ja aruandluse kord**

Algatuse edukust mõõdetakse järgmiste eesmärkide saavutamise seisukohast:

- vähendada 35 % nende äriühingute osakaalu, kes teatavad hilinenud maksete probleemist (edusamme mõõdetakse lähtuvalt ettevõtjate rahastamisele juurdepääsu käsitlevas 2022. aasta uuringus esitatud kõiki äriühinguid hõlmavast võrdlusväärtusest: eesmärk on 28 % ja lähtetaseme väärtus 43 %);
- vähendada 35 % nende äriühingute osakaalu igas suurusklassis, kes teatavad hilinenud maksete probleemist (edusamme mõõdetakse lähtuvalt ettevõtjate rahastamisele juurdepääsu käsitlevas 2022. aasta uuringus esitatud kõiki suurusklasse hõlmavast lähtetaseme väärtusest (eesmärk jääb vahemikku 26–31 % ja lähtetaseme väärtus on 40–47 %)).

Komisjon jälgib ja hindab poliitikavariantide mõju hilinenud maksetele, kui kavandatud määruse jõustumisest on möödunud neli aastat. ELi normide kohaldamist ja mõju on võimalik jälgida aastaaruannetes, mille liikmesriigid on koostanud enda algatusel ning mida täiendavad kolmandate isikute koostatud erasektori aruanded. Need aruanded sisaldavad üldjuhul üksikasju maksete kohta ettevõtjatevahelistes tehingutes liikmesriikides ning ELi normide

³⁴ https://single-market-economy.ec.europa.eu/smes/sme-strategy/late-payment-directive/eu-payment-observatory_en#:~:text=The%20EU%20Observatory%20of%20Payments,commercial%20transactions%20in%20the%20EU

täitmise kohta, samuti täitevasutuste tegevuse kohta näiteks saadud kaebuste arvu ja algatatud uurimiste seisukohast. Aastaruandeid peaksid arutama komisjon ja riiklikud pädevad asutused. Vajaduse korral võib toetust pakkuda ka praegune ELi maksete vaatluskeskus valdkondlike aruannete kujul.

Lisateave, sh võimalike järelevalvenäitajate mitteammendav loetelu on esitatud mõjuhinnangu 24. lisas.

- **Ettepaneku sätete üksikasjalik selgitus**

Artikliga 1 (kohaldamisala) kinnitatakse praegune kohaldamisala ja selgitatakse, et määrust ei kohaldata tarbijatega tehtavate tehingutega seotud maksetele, kahju hüvitamise maksetele ega maksetele seoses võlgadega, mille suhtes on algatatud maksejõuetusmenetlus (sh võla restruktureerimise menetlus). Kehtivas hilineanud maksete direktiivis on nimetatud kõiki neid erandeid, aga uues tekstis sõnastatakse see selgemalt, lisades kõik erandid artiklisse 1.

Artiklis 2 (mõisted) säilitatakse enamik direktiivi mõistetest ja lisatakse uued mõisted „heakskiitmis- või kontrollimenetlus“, „võlgnik“ ja „võlausaldaja“.

Artikkel 3 (maksetähtajad) on rangem kui kehtiva direktiivi artiklid 3 ja 4, piirates maksetähtaega ja heakskiitmis- või kontrollimenetluse kestust 30 päevaga ning kaotades igasugused viited äärmiselt ebaõiglastele tavadele ja klauslitele.

Maksimaalse maksetähtaja (60 päeva) erandid majandustegevuses osalevatele tervishoiu ja avaliku sektori asutustele, mis on sätestatud kehtiva direktiivi artikli 4 lõike 4 punktis a ja artikli 4 lõike 4 punktis b, jäetakse välja.

Artiklis selgitatakse, et kõnealuse määruse sätted ei piira lühemate tähtaegade kohaldamist, mis võivad olla sätestatud siseriiklikus õiguses.

Artikkel 4 (maksed riigihangete alltöövõtjatele) on uus säte, millega toetatakse ehitustööde hankelepingutes maksete edasikandmist tarneahelas allapoole, nõudes peatöövõtjalt otsestele alltöövõtjatele maksmise tõendamist.

Artikkel 5 (viivis) on uus säte. See tugineb kehtiva direktiivi artiklite 3 ja 4 sätetele ning selles selgitatakse, et viivis on automaatne, kui on täidetud vajalikud tingimused. Selles nõutakse samuti, et võlgnik annaks võlausaldajale kogu teabe, mis on vajalik selleks, et ta saaks arve vastu võtta. Selles uues artiklis 5 selgitatakse samuti, et kooskõlas kohtupraktikaga arvestatakse viivist kuni põhisumma tasumiseni.

Artikkel 6 (viivise määr) on uus säte. Sellega ühtlustatakse viivise määr.

Artiklis 7 (maksegraafikud) kajastatakse kehtiva direktiivi artiklis 5 sätestatut.

Artikkel 8 (võlgade sissenõudmiskulude hüvitamine) vastab kehtiva direktiivi artiklile 6. Selles viiakse kindlasummaline hüvitis kooskõlla inflatsiooniga ja selgitatakse, et selline hüvitis tuleb tasuda iga tehingu pealt, mille eest on tasutud hilinemisega.

Artikkel 9 (kehtetud lepingutingimused ja -tavad) on uus. Sellega asendatakse kehtiva direktiivi artikkel 7. Sellega kõrvaldatakse mõiste „äärmiselt ebaõiglane“ ja kehtestatakse määruse alusel kehtetute tavade loetelu.

Artikkel 10 (omandiõiguse säilitamine) vastab kehtiva direktiivi artiklile 9.

Artikkel 11 (läbipaistvus) vastab kehtiva direktiivi artiklile 8.

Artikkel 12 (vaidlustamata nõuete sissenõudmismenetlus) vastab kehtiva direktiivi artiklile 10.

Artikkel 13 (täitevasutused) on uus. Selles märgitakse, et liikmesriigid peavad nimetama riiklikud ametiasutused, kes vastutavad määruse täitmise tagamise eest ning teevad koostööd komisjoni ja muude asjaomaste riiklike täitevasutustega.

Artikkel 14 (täitevasutuste volitused) on uus. Selles loetletakse volitused, mis peavad täitevasutustel olema, et nad saaksid tagada määruse täitmise.

Artikkel 15 (kaebused ja konfidentsiaalsus) on uus. Selles esitatakse tingimused, mille alusel võlausaldajad ja võlausaldajate ühendused saavad esitada kaebusi hilinenud maksete korral, ning täitevasutuste kohustused seoses kaebustega.

Artikkel 16 (alternatiivne vaidluste lahendamine) on uus. Selles edendatakse tulemuslike ja sõltumatute alternatiivsete vaidluste lahendamise menetluste vabatahtlikku kasutamist, et lahendada kiiremini vaidlused võlausaldajate ja võlgnike vahel, kahjustamata nende ärisuhet.

Artikkel 17 (digivahendid ning krediidi juhtimise ja finantskirjaoskuse alane koolitus) on uus. Selle eesmärk on tagada digivahendite kasutamine määruse täitmise tagamiseks ning edendada krediidi juhtimise vahendite ja finantskirjaoskuse alast koolitust VKEde jaoks, et vähendada hilinenud makseid.

Artikkel 18 (aruanne) vastab kehtiva direktiivi artiklile 11 ja selles sätestatakse, et komisjon peab esitama aruande määruse rakendamise kohta, kui määruse jõustumisest on möödunud neli aastat.

Artikkel 19 (kehtetuks tunnistamine) vastab kehtiva direktiivi artiklile 13 ja seda on määruse jaoks kohandatud.

Artikkel 20 (jõustumine ja kohaldamine) vastab kehtiva direktiivi artiklile 14 ja seda on määruse jaoks kohandatud.

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS

äritehingutes esinevate hilinevad maksete tõkestamise kohta

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,
võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 114,
võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,
olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,
võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust¹,
toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt
ning arvestades järgmist:

- (1) Siseturul tasutakse ettevõtjatevaheliste või ettevõtjate ja avaliku sektori asutuste vaheliste kaubatarnete või teenuste osutamise eest enamasti makse tasumise edasilükkamise vormis, millega tarnija või teenuse osutaja annab kliendile arve tasumiseks aega vastavalt sellele, kuidas pooled on kokku leppinud, nagu on märgitud tarnija või teenuse osutaja arvele või nagu on ette nähtud seadusega.
- (2) Sageli tehakse ettevõtjatevahelistes või ettevõtjate ja avaliku sektori asutuste vahelistes äritehingutes maksed lepingus kokkulepitust või üldiste äritingimustega või seadusega ette nähtust hiljem.
- (3) Maksetega hilinevamine mõjutab otseselt rahavoogude likviidsust ja prognoositavust, suurendades seeläbi käibekapitali vajadust ja vähendades äriühingu juurdepääsu välisrahastamisele. See mõjutab konkurentsivõimet, vähendab tootlikkust, viib koondamiseni, suurendab maksejõuetuse ja pankroti tõenäosust ja kujutab endast olulist takistust kasvule. Maksetega hilinevamisega seotud kahjulik mõju kandub edasi tarneahelates, kuna makseviivitus kantakse sageli edasi tarnijatele. Need negatiivsed tagajärjed avaldavad suurt negatiivset mõju väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele (edaspidi „VKEd“), kes tuginevad korrapärastele ja prognoositavatele rahavoogudele. Seega on maksetega hilinevamine probleem liidu majanduse jaoks selle negatiivsete majanduslike ja sotsiaalsete tagajärgede tõttu.
- (4) Kuigi Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruste (EÜ) nr 805/2004,² (EÜ) nr 1896/2006,³ (EÜ) nr 861/2007⁴ ja (EL) nr 1215/2012⁵ alusel on juba võimalik

¹ ELT C [...], [...], lk [...].

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. aprilli 2004. aasta määrus (EÜ) nr 805/2004, millega luuakse Euroopa täitekorraldus vaidlustamata nõuete kohta (ELT L 143, 30.4.2004, lk 15).

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1896/2006, millega luuakse Euroopa maksekäsmenetlus (ELT L 399, 30.12.2006, lk 1).

pöörduda hilineunud maksetega seoses kohtusse, on vaja ette näha täiendavad sätted, et vältida hilineunud makseid äritehingutes.

- (5) Ettevõtjatel peaks olema võimalik kaubelda kogu siseturul tingimustel, mis tagavad, et piiriüleste tehingutega ei kaasne suuremaid ohte kui kodumaise müügiga. Kui siseriiklike ja piiriüleste tehingute suhtes kohaldataks märkimisväärselt erinevaid norme, põhjustaks see konkurentsimoonutusi.
- (6) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2011/7/EL⁶ on sätestatud normid hilineunud maksmisega võitlemise kohta äritehingute puhul. 2019. aastal tegi Euroopa Parlament kindlaks kõnealuse direktiivi mitu vajakajäämist. VKEde strateegias kestliku ja digitaalse Euroopa kujundamiseks⁷ kutsuti üles tagama VKEde jaoks hilineunud makseteta keskkond ja tugevdama direktiivi 2011/7/EL täitmise tagamist. 2021. aastal tõi tulevikukindluse platvorm oma arvamuses esile kõnealuse direktiivi rakendamise seisukohast kriitilised küsimused. Nendes algatustes kindlaks tehtud peamised vajakajäämised on seotud järgmisega: mitmetimõistetavad sätted, mis käsitlevad „äärmist ebaõiglust“ ettevõtjatevaheliste tehingute maksetähtaegades, ebaõiglaseid maksetavasid ning heakskiitmis- ja kontrollimenetluste tähtaegu; kindlasummaline hüvitis; riigi ja ettevõtjate vaheliste tehingute ning ettevõtjate omavaheliste tehingute maksetingimusi käsitlevate reeglite asümmeetria; ettevõtjatevaheliste äritehingute maksimaalse maksetähtaja puudumine; nõuetele vastavuse ja nõuete täitmise tagamise järelevalve puudumine; selliste vahendite puudumine, millega tõkestada teabe asümmeetriat, ning selliste vahendite puudumine, mille abil võlausaldajad saavad võtta meetmeid oma võlgnike vastu ning koosmõju puudumine riigihangete raamistikuga.
- (7) Nende vajakajäämistele kõrvaldamiseks tuleks direktiiv 2011/7/EL asendada.
- (8) Tuleks kehtestada normid, et hoida ära hilineunud maksed äritehingutes, mis käsitlevad kauba kohaletoimetamist või teenuste osutamist tasu eest, olenemata sellest, kas need tehingud toimuvad ettevõtjate vahel või ettevõtjate ja avaliku sektori / võrgustiku sektori hankijate vahel, mille puhul viimatinimetatud on võlgnikud, kui kõnealused hankijad teevad ettevõtjatele märkimisväärses ulatuses makseid.
- (9) Ehitustööde hankelepingute ning ehitus- ja inseneritööde puhul esineb väga sageli liiga pikki maksetähtaegu ja viivitusi. Seega tuleks käesolevat määrust kohaldada ka sellise tegevuse suhtes.
- (10) Käesoleva määruse kohaldamisalast tuleks välja jätta tehingud tarbijatega, kahjuhüvitamiseks tehtud maksed, sh kindlustusandjate tehtud maksed, ning maksekohustused, mida saab tühistada, mis võidakse edasi lükata või millest võidakse loobuda maksejõuetusmenetluse või restruktureerimise menetluse raames või sellega

⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. juuli 2007. aasta määrus (EÜ) nr 861/2007, millega luuakse Euroopa väiksemate kohtuvaidluste menetlus (ELT L 199, 31.7.2007, lk 1).

⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2012. aasta määrus (EL) nr 1215/2012 kohtualluvuse ning kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades (ELT L 351, 20.12.2012, lk 1).

⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta direktiiv 2011/7/EL hilineunud maksmisega võitlemise kohta äritehingute puhul (ELT L 48, 23.2.2011, lk 1).

⁷ COM(2020) 103 final

seoses, sh Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2019/1023⁸ kohased ennetava saneerimise menetlused.

- (11) Hilinenud maksete näol on tegemist lepingurikkumisega, mille muudavad võlgnike jaoks rahaliselt ahvatlevaks hilinenud maksete suhtes rakendatavad madalad või puuduvad viivisemäärad või aeglane õiguskaitsemenetlus. Et sellist suundumust muuta ja hilinenud makseid vältida, on vaja otsustavat tegutsemist õigeaegse maksmise kultuuri suunas, kus viivise nõudmise õigust ei saa välistada. Seetõttu peaksid lepingulised maksetähtajad piirduma 30 kalendripäevaga nii ettevõtjatevahelistes kui ka avaliku sektori asutuste ja ettevõtjate vahelistes tehingutes, kus avaliku sektori asutus on võlgnik.
- (12) Menetlusi kauba või teenuste lepingus märgitud nõuetele vastavuse kontrollimiseks või heakskiitmiseks ning arvete korrektsuse ja nõuetele vastavuse kontrollimiseks kasutatakse sageli maksetähtaja tahtlikuks pikendamiseks. Nende lepingusse lisamine peaks seega olema objektiivselt põhjendatud lähtuvalt kõnealuse lepingu erilaadist või selle teatavatest omadustest⁹. Seetõttu peaks olema võimalik lisada selline kontrolli- või heakskiitmismenetlus lepingusse ainult juhul, kui see on ette nähtud siseriikliku õigusega ja vajalik kaupade või teenuste eripärast tingituna. Eesmärgiga vältida, et seda heakskiitmis- või kontrollimenetlust kasutatakse maksetähtaja pikendamiseks, tuleks lepingus selgelt kirjeldada sellise menetluse üksikasju, sh selle kestust. Samadel kaalutlustel peaks võlgnik alkatama kontrolli- või heakskiitmismenetluse viivitamata pärast võlausaldajalt äritehinguga seotud kaupade ja/või teenuste saamist, olenemata sellest, kas võlausaldaja on esitanud arve või samaväärse maksetaotluse. Sobilik on kehtestada heakskiitmis- või kontrollimenetluse maksimaalne kestus, et mitte ohustada käesoleva määruse eesmärkide saavutamist.
- (13) Käesolev määrus ei tohiks piirata lühemate tähtaegade kohaldamist, mis võidakse näha ette siseriikliku õigusega ja mis on võlausaldajale soodsamad.
- (14) Riigihangetel võib olla oluline roll maksekäitumise parandamisel. Seetõttu tuleks suurendada riigihankeid puudutava poliitika ja normide ning kiire maksmise eesmärkide koosmõju. Eelkõige ehitustööde hangetes ei maksa peatöövõtja alltöövõtjatele sageli õigel ajal, isegi kui avaliku või võrgustiku sektori hankijad on neile lepingu alusel makse teinud, ja see võib tekitada tarneahelas kahjuliku dominoefekti. Seetõttu on kohane, et töövõtjad esitaksid avaliku ja võrgustiku sektori hankijatele tõendi makse kohta, mille nad on teinud oma otsestele alltöövõtjatele.
- (15) Liidu õigusaktide järjepidevuse huvides tuleks käesoleva määruse kohaldamisel kasutada mõistete „avaliku sektori hankija“ ja „võrgustiku sektori hankija“ määratlusi, mis on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivides 2014/23/EL,¹⁰ 2014/24/EL,¹¹ 2014/25/EL¹² ja 2009/81/EÜ¹³.

⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuni 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/1023, mis käsitleb ennetava saneerimise raamistikke, võlgadest vabastamist ja äritegevuse keeldu ning saneerimis-, maksejõuetus- ja võlgadest vabastamise menetluste tõhususe suurendamise meetmeid, ning millega muudetakse direktiivi (EL) 2017/1132 (ELT L 172, 26.6.2019, lk 18).

⁹ 20. oktoobri 2022. aasta otsus kohtuasjas C-585/20, BFF Finance Iberia SAU vs. Gerencia Regional de Salud de la Junta de Castilla y León (ELT C 53, 15.2.2021, lk 19), EU:C:2022:806, punkt 53.

¹⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiiv 2014/23/EL kontsessioonilepingute sõlmimise kohta (ELT L 94, 28.3.2014, lk 1–64).

¹¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiiv 2014/24/EL riigihangete kohta ja direktiivi 2004/18/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 94, 28.3.2014, lk 65–242).

- (16) Viivist tuleks arvutada lihtintressina iga päeva kohta. Viivis lisatakse maksmisele kuuluvale summale. Seega on võlgnik täitnud oma kohustused ainult juhul, kui võlausaldaja on saanud maksmisele kuuluva summa koos vastava viivise ja kindlasummalise hüvitisega. Viivist arvestatakse kuni maksmisele kuuluva summa võlausaldajale tasumiseni.
- (17) Võlausaldajal ei tohiks olla võimalik loobuda viivise saamise õigusest, kuna viivisel on kaks otstarvet: hüvitada osa võlausaldajale viivitusest tekkinud kahjust ja karistada võlgnikku lepingu rikkumise eest. Selleks et võlausaldajal oleks lihtsam viivist ja hilinevad makse korral hüvitist saada, peaks võlausaldaja õigus neid saada olema automaatne, välja arvatud juhul, kui makseviivitus ei ole tekkinud võlgniku süü tõttu.
- (18) On vaja, et võlausaldajad saaksid hilinevad maksetest tulenevate sissenõudmiskulude katmiseks õiglast hüvitist, mis motiveeriks makseviivitustest hoiduma. Need kulud peaksid hõlmama halduskulude sissenõudmist ja hüvitist hilinevad maksest tekkinud sisekulude eest ning need tuleks lisada viivisele iga äritehingu puhul, mille eest on Euroopa Kohtu hinnangul makstud hilinemisega¹⁴. Sissenõudmiskulude kindlasummaline miinimumhüvitis tuleks kindlaks määrata, ilma et see piiraks siseriiklikke sätteid, mille kohaselt liikmesriigi kohus võib määrata võlausaldajale täiendava hüvitise, mis on seotud võlgniku hilinevad maksega.
- (19) Makseid peaks olema võimalik teha osamaksetena või ajatatud maksetena. Siiski tuleks iga osamakse või makse teha kokkulepitud tingimustel ja nende suhtes tuleks kohaldada käesolevas määruses sätestatud hilinevad maksete norme.
- (20) Lisaks kindlale summale, millega kaetakse sissenõudmisega seotud sisekulud, peaks võlausaldajal olema õigus nõuda hüvitist ka muude, võlgniku hilinevad maksetega seotud sissenõudmiskulude eest. Niisuguste kulude hulka peaksid kuuluma näiteks kulud, mis tekivad võlausaldajale seoses juristi või inkassofirma poole pöördumisega.
- (21) Tuleks vältida lepinguvabaduse kuritarvitamist võlausaldaja kahjuks. Seega kui lepingu klausel või tava, mis on seotud maksetähtpäeva või -ajaga, viivise tasumise või määraga, sissenõudmiskulude hüvitamisega, kontrolli- või heakskiitmismenetluse pikendamisega või arve saatmisega tahtlikult viivitamise või saatmise takistamisega, ei ole kooskõlas käesoleva määrusega, siis peaks see olema kehtetu.
- (22) Et oleks võimalik tõhustada jõupingutusi, mille eesmärk on hoida ära lepinguvabaduse kuritarvitamist võlausaldajate kahjuks, peaks organisatsioonidel, keda on ametlikult tunnustatud võlausaldajate esindajatena, ja organisatsioonidel, kellel on õigustatud huvi seoses ettevõtjate esindamisega, olema võimalik pöörduda liikmesriikide kohtute või haldusasutuste poole, et hilinevad maksed ära hoida.
- (23) Selleks et tagada maksmisele kuuluva summa tasumine täies ulatuses, on oluline veenduda, et müüja omandiõigus kauba suhtes säilib seni, kuni kauba eest on täies

¹² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiiv 2014/25/EÜ, milles käsitletakse vee-, energeetika-, transpordi- ja postiteenuste sektoris tegutsevate üksuste riigihankeid ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2004/17/EÜ (ELT L 94, 28.3.2014, lk 243–374).

¹³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta direktiiv 2009/81/EÜ, millega kooskõlastatakse teatavate kaitse- ja julgeolekuvaldkonnas ostjate poolt sõlmitavate ehitustööde ning asjade ja teenuste riigihankelepingute sõlmimise kord ja muudetakse direktiive 2004/17/EÜ ja 2004/18/EÜ (ELT L 216, 20.8.2009, lk 76–136).

¹⁴ 20. oktoobri 2022. aasta otsus kohtuasjas C-585/20, BFF Finance Iberia SAU vs. Gerencia Regional de Salud de la Junta de Castilla y León, ECLI:EU:C:2022:806.

mahus tasutud, kui omandiõiguse säilitamine on ostja ja müüja vahel enne kauba tarnimist sõnaselgelt kokku lepitud.

- (24) Käesoleva määruse nõuetekohase kohaldamise tagamiseks on oluline kindlustada käesolevas määruses sätestatud õiguste ja kohustuste läbipaistvus. Õige intressimäära kohaldamise tagamiseks on oluline, et liikmesriigid ja komisjon need avalikustaksid.
- (25) Karistused maksete hilinemise eest on hoiatavad ainult siis, kui nendega kaasneb õiguskaitsemenetlus, mis on kiire ja võlausaldaja jaoks tulemuslik. Vaidlustamata nõuete kiired sissenõudmismenetlused peaksid seega olema kättesaadavad kõigile liidus tegutsevatele võlausaldajatele.
- (26) Käesoleva määruse järgimise hõlbustamiseks ja tagamiseks peaksid liikmesriigid nimetama määruse täitmise tagamise eest vastutavad asutused, kes täidavad oma kohustusi ja ülesandeid objektiivselt ja õiglaselt ning tagavad eraõiguslike ettevõtjate ja avaliku sektori asutuste võrdse kohtlemise. Need täitevasutused peaksid tegema uurimisi oma algatusel, menetlema kaebusi ja neil peaks muu hulgas olema volitus kehtestada karistusi ja avaldada korrapäraselt oma otsuseid. Lisaks sellele peaksid liikmesriigid tulemuslikuma nõuete täitmise tagamise huvides kasutama võimaluste piires digivahendeid.
- (27) Lihtsate ja juurdepääsetavate õiguskaitsevahendite tagamiseks peaksid liikmesriigid edendama tõhusa ja sõltumatu alternatiivse vaidluste lahendamise mehhanismi vabatahtlikku kasutamist, et lahendada äritehingute käigus tekkinud maksevaidlused.
- (28) Arvetega kaasnevad maksetaotlused ning need on kaupade tarnimise ja teenuste osutamise tehingute väärtusahela olulised dokumendid, muu hulgas maksetähtpäeva kindlaksmääramise seisukohast. Oluline on edendada süsteeme, mis pakuvad õiguskindlust võlgnikele saadetavate arvete täpse kättesaamise kuupäeva osas, sealhulgas e-arveldamisel, kus arvete kättesaamine oleks elektrooniliselt tõendatav ja mida reguleerivad osaliselt nõukogu direktiivi 2006/112/EÜ¹⁵ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2014/55/EÜ¹⁶ arvete esitamist käsitlevad sätted.
- (29) Ettevõtjate ja eelkõige VKEde tõhus juurdepääs krediidi juhtimise ja finantskirjaoskuse koolitustele võib märkimisväärselt aidata vähendada makseviivitusi, säilitada optimaalset rahavoogu, vähendada makseviivituse riski ja suurendada potentsiaalset kasvu. Sellest hoolimata ei ole VKEdele sageli võimalik kõnealusesse koolitusse investeerida ning praegu on saadaval väga vähe koolitusi ja koolitusmaterjale, milles keskendutakse VKEde teadmiste parandamisele krediidi juhtimise ja arvete haldamise valdkonnas. Seega on kohane sätestada, et liikmesriigid peavad tagama VKEde jaoks kättesaadavad ja juurdepääsetavad krediidi juhtimise ja finantskirjaoskuse koolitused, sh digivahendite kasutamise kohta tähtaegsete maksete tagamiseks.
- (30) Käesoleva määruse teatavad sätted on seotud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2019/633¹⁷ sätetega. Direktiivide 2011/7/EL ja (EL) 2019/633 omavahelisi seoseid on selgitatud direktiivi (EL) 2019/633 põhjendustes 17 ja 18 ning artikli 3 lõikes 1. Kuna käesoleva määrusega asendatakse direktiiv 2011/7/EL, ei

¹⁵ Nõukogu 28. novembri 2006. aasta direktiiv 2006/112/EÜ, mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi (ELT L 347, 11.12.2006, lk 1).

¹⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. aprilli 2014. aasta direktiiv 2014/55/EL, mis käsitleb e-arveldamist riigihangete puhul (ELT L 133, 6.5.2014, lk 1).

¹⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. aprilli 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/633, mis käsitleb põllumajandustoodete ja toiduainete tarneahelas ettevõtjatevahelistes suhetes esinevaid ebaausaid kaubandustavasid (ELT L 111, 25.4.2019, lk 59)

tohiks see mõjutada direktiivis (EL) 2019/633 sätestatud norme, sh sätteid, mida kohaldatakse koolikava raames tehtud maksete,¹⁸ väärtuse jaotamise kokkulepete¹⁹ ja teatavate maksete suhtes viinamarjade, viinamarjavirde ja veini pakendamata kujul müügiks veinisektoris,²⁰ välja arvatud mitteriknevate põllumajandustoodete ja toiduainete tarne suhtes kohaldatavad maksimaalsed maksetähtajad. Kuid käesolev määrus ei takista liikmesriikidel kehtestada või säilitada põllumajandus- ja toidusektoris kohaldatavaid siseriiklikke sätteid, millega nähakse ette rangemad maksetingimused või erineva maksetähtaegade arvutamise, *dies a quo*, ning kontrolli- ja heakskiitmismenetlused põllumajandustoodete ja toiduainete tarnijatele, mis on võlausaldaja jaoks soodsamad.

- (31) Käesoleva määruse eesmärk on tõkestada hilinevad makseid äritehingutes, et tagada siseturu nõuetekohane toimimine, edendades seega ettevõtjate ja eelkõige VKEde konkurentsivõimet. Seda eesmärki ei saa piisavalt saavutada liikmesriigid, kuna riiklike lahenduste rakendamine põhjustaks tõenäoliselt ühtsete normide puudumise, ühtse turu killustatuse ja suuremad kulud piiriüleselt kauplevatele äriühingutele. Seetõttu on seda eesmärki parem saavutada liidu tasandil. Liit võib sellest tulenevalt võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Selles artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.
- (32) Selleks et anda asjaomastele osalejatele piisavalt aega võtta kasutusele käesoleva määruse täitmiseks vajalikud korraldused, tuleks selle kohaldamine edasi lükata. Võlausaldajate parema kaitse tagamiseks kohaldatakse äritehingute suhtes, mille eest tasumine peab toimuma pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva, käesoleva määruse sätteid, isegi kui asjakohane leping kirjutati alla enne selle kohaldamise kuupäeva,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

Kohaldamisala

1. Käesolevat määrust kohaldatakse maksete suhtes, mida tehakse ettevõtjatevahelistes tehingutes või ettevõtjate ja avaliku sektori asutuste vahelistes tehingutes, kus võlgnik on avaliku sektori asutus ja mille tulemuseks on kaupade tarnimine või teenuste osutamine tasu eest (edaspidi „äritehing“).
2. Lõikes 1 osutatud kaupade tarnimine või teenuste osutamine tasu eest hõlmab ka riiklike ehitustööde ning üld- ja tsiviilehitustööde projekteerimist ja elluviimist.
3. Käesolevat määrust ei kohaldata järgmiste maksete suhtes:
 - a) maksed tarbijatega tehtavate tehingute eest;

¹⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määruse (EL) nr 1308/2013 (millega kehtestatakse põllumajandustoodete ühine turukorraldus) (ELT L 347, 20.12.2013, lk 671) artikkel 23.

¹⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määruse (EL) nr 1308/2013 (millega kehtestatakse põllumajandustoodete ühine turukorraldus) (ELT L 347, 20.12.2013, lk 671) artikkel 172a.

²⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määruse (EL) nr 1308/2013 (millega kehtestatakse põllumajandustoodete ühine turukorraldus) (ELT L 347, 20.12.2013, lk 671) artikkel 147a.

- b) kahjuhüvitise maksed, sh kindlustusandjate maksed;
 - c) maksekohustused, mis võidakse tühistada, mida võidakse edasi lükata või millest võidakse loobuda maksejõuetus- või restruktureerimismenetluse raames, sh Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis (EL) 2019/1023²¹ sätestatud ennetava saneerimise menetlused.
4. Käesolev määrus ei mõjuta direktiivis (EL) 2019/633 sätestatud, v.a käesoleva määruse artikli 3 lõige 1.

Artikkel 2 **Mõisted**

Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

- 1) „ettevõtja“ – igasugune organisatsioon, olenemata selle vormist ja rahastamise viisist, mis tegeleb iseseisvalt majandus- või kutsetegevusega;
- 2) „avaliku sektori asutus“ – avaliku sektori hankija, nagu on määratletud direktiivi 2014/23/EL artikli 6 lõikes 1, direktiivi 2014/24/EL artikli 2 lõike 1 punktis 1 ning direktiivi 2014/25/EL artikli 3 lõikes 1;
- 3) „hilinenud makse“ – makse, mida ei ole tehtud artiklis 3 sätestatud lepingu- või seadusjärgse tähtaja jooksul;
- 4) „maksmisele kuuluv summa“ – summa, mis oleks pidanud olema makstud artiklis 3 sätestatud lepingu- või seadusjärgse maksetähtaja jooksul, sealhulgas kohaldatavad maksud, tollimaksud, tasud või lõivud, mis on esitatud arvel või samaväärsel maksetaotlusel;
- 5) „täitedokument“ – kohtu või muu pädeva asutuse tehtud otsus, kohtuotsus või maksekäsk, eraõiguslik laenuleping või välja antud muu dokument (ka need, mis on ajutiselt täidetavad), mis puudutab kohest tasumist või tasumist osamaksetena ja mille alusel saab võlausaldaja nõuda oma nõude võlgniku käest sisse sundtäitmise teel;
- 6) „omandiõiguse säilitamine“ – lepinguline kokkulepe, mille kohaselt müüjal säilib omandiõigus asjaomase kauba suhtes, kuni selle hind on täies ulatuses tasutud;
- 7) „heaskiitmis- või kontrollimenetlus“ – menetlus, mille abil tehakse kindlaks tarnitud kaupade või osutatud teenuste vastavus lepingu tingimustele;
- 8) „võlgnik“ – füüsiline või juriidiline isik või avaliku sektori asutus, kes peab tasuma tarnitud kauba või osutatud teenuse eest;
- 9) „võlausaldaja“ – füüsiline või juriidiline isik või avaliku sektori asutus, kes tarnis võlgnikule kauba või osutas võlgnikule teenuse.

²¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuni 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/1023, mis käsitleb ennetava saneerimise raamistikke, võlgadest vabastamist ja äritegevuse keeldu ning saneerimis-, maksejõuetus- ja võlgadest vabastamise menetluste tõhususe suurendamise meetmeid, ning millega muudetakse direktiivi (EL) 2017/1132 (ELT L 172, 26.6.2019, lk 18).

Artikkel 3

Maksetähtajad

1. Äritehingutes ei tohi maksetähtaeg ületada 30 kalendripäeva alates arve või samaväärse maksetaotluse võlgniku kätte jõudmise kuupäevast, tingimusel et võlgnik on kaubad või teenused saanud. Seda ajavahemikku kohaldatakse nii ettevõtjatevaheliste tehingute kui ka avaliku sektori asutuste ja ettevõtjate vaheliste tehingute suhtes. Sama maksetähtaega kasutatakse direktiivi (EL) 2019/633 artikli 3 lõike 1 punkti a alapunkti i teises taandes ja alapunkti ii teises taandes nimetatud mitteriknevate põllumajandustoodete ja toiduainete tarne puhul, v.a juhul, kui liikmesriik näeb nende toodete puhul ette lühema maksetähtaja.
2. Siseriiklikus õiguses võidakse erandkorras ette näha heakskiitmis- või kontrollimenetlus, kui see on rangelt vajalik kauba või teenuse eripärast tingituna. Sel juhul kirjeldatakse lepingus heakskiitmis- või kontrollimenetluse üksikasju, sh selle kestust.
3. Kui lepinguga on lõike 2 alusel ette nähtud heakskiitmis- või kontrollimenetlus, siis ei tohi selle menetluse maksimaalne kestus ületada 30 kalendripäeva alates kuupäevast, millal võlgnik on kauba või teenuse saanud, isegi kui kõnealused kaubad tarnitakse või teenused osutatakse enne arve või samaväärse maksetaotluse esitamist. Sel juhul algatab võlgnik heakskiitmis- või kontrollimenetluse viivitamata pärast võlausaldajalt äritehinguga seotud kaupade ja/või teenuste saamist. Maksetähtaeg ei tohi olla pikem kui 30 kalendripäeva pärast kõnealuse menetluse toimumist.
4. Lõikes 1 sätestatud maksetähtaeg on maksimaalne maksetähtaeg ja see ei piira siseriikliku õigusega ette nähtud võimaliku lühema tähtaja kohaldamist.

Artikkel 4

Maksed riigihangete alltöövõtjatele

1. Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivide 2014/23/EL, 2014/24/EL, 2014/25/EL ja 2009/81/EÜ²² kohaldamisalasse kuuluvate ehitustööde hankelepingute puhul esitavad töövõtjad avaliku või võrgustiku sektori hankijatele kõnealuste direktiivide tähenduses tõendid selle kohta, et juhul kui see on kohaldatav, on nad tasunud oma otsestele alltöövõtjatele, kes osalevad lepingu täitmises, käesolevas määruses sätestatud tähtaegade jooksul ja tingimustel. Tõendid võidakse esitada töövõtja kirjaliku avaldusena ning töövõtja peab esitama need avaliku või võrgustiku sektori hankijale enne maksetaotluse esitamist või hiljemalt selle esitamise ajal.
2. Kui avaliku või võrgustiku sektori hankija ei ole saanud lõikes 1 osutatud tõendit või tal on teavet peatöövõtja hilinenud makse kohta oma otsestele alltöövõtjatele, teavitab avaliku või võrgustiku sektori hankija sellest viivitamata asjaomase liikmesriigi täitevasutust.

²²

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta direktiiv 2009/81/EÜ, millega kooskõlastatakse teatavate kaitse- ja julgeolekuvaldkonnas ostjate poolt sõlmitavate ehitustööde ning asjade ja teenuste riigihankelepingute sõlmimise kord ja muudetakse direktiive 2004/17/EÜ ja 2004/18/EÜ.

Artikkel 5

Viivis

1. Hilinenud makse korral tasub võlgnik viivist, v.a juhul, kui makseviivitus ei ole tekkinud võlgniku süü tõttu.
2. Võlgnik tasub viivise võlausaldajale automaatselt, ilma et võlausaldaja peaks saatma meeldetuletust, kui täidetud on järgmised tingimused:
 - a) võlausaldaja on täitnud oma lepingulised kohustused ja seadusest tulenevad kohustused;
 - b) võlgnik on saanud arve või samaväärse maksetaotluse;
 - c) võlausaldaja ei ole saanud arves või samaväärses maksetaotluses märgitud maksmisele kuuluvat summat artiklis 3 sätestatud lepingu- või seadusjärgse maksetähtaja jooksul.
3. Võlausaldajal ei ole võimalik loobuda viivise saamise õigusest.
4. Võlgnik ja võlausaldaja ei saa arve või võrdväärse maksetaotluse kättesaamise kuupäeva omavahelises lepingus kokku leppida.
5. Võlgnik esitab võlausaldajale kogu asjakohase teabe, millega tagatakse, et võlausaldaja arve või samaväärne maksetaotlus võetakse vastu ja võlgnik menetleb seda kohe pärast kättesaamist.
6. Kui lõikes 2 märgitud tingimused on täidetud, hakatakse viivist arvestama alates järgmistest sündmustest viimasest:
 - a) kuupäev, mil võlgnik sai kätte arve või samaväärse maksetaotluse;
 - b) kuupäev, mil võlgnik sai kätte kaubad või teenused.
7. Viivist arvestatakse kuni maksmisele kuuluva summa tasumiseni.

Artikkel 6

Viivise määr

1. Viivis on võrdväärne viiteintressimääraga, millele on lisatud kaheksa protsendipunkti.
2. Liikmesriigid, mille rahaühik on euro, tagavad, et viiteintressimäär vastab ühele järgmisest:
 - a) Euroopa Keskpanga viimati toimunud põhiliste refinantseerimistoimingute puhul kohaldatav intressimäär;
 - b) intressi piirmäär, kui Euroopa Keskpanga viimati toimunud põhilised refinantseerimistoimingud on teostatud muutuva intressimääraga.
3. Liikmesriigi puhul, mille rahaühik ei ole euro, on viiteintressimäär asjaomase riigi keskpanga määratud intressimäär.
4. Viiteintressimäär asjaomase aasta esimese poolaasta jooksul on määr, mis määrati kindlaks kõnealuse aasta 1. jaanuaril. Viiteintressimäär asjaomase aasta teisel poolaastal on määr, mis määrati kindlaks selle aasta 1. juulil.

Artikkel 7
Maksegraafikud

Kui maksed tehakse osamaksetena maksegraafiku alusel ja mõnda neist osamaksetest ei ole kokkulepitud kuupäevaks tasutud, arvutatakse artiklis 5 osutatud viivis tasumata jäänud summa alusel. Hüvitist makstakse artikli 8 kohaselt.

Artikkel 8
Võlgade sissenõudmiskulude hüvitamine

1. Kui viivis hilineanud makse eest kuulub artikli 5 kohaselt tasumisele, peab võlgnik automaatselt tasuma võlausaldajale tekkivate sissenõudmiskulude eest kindlasummalist hüvitist, mille suurus on 50 eurot iga äritehingu kohta.
2. Võlgnik peab lõikes 1 osutatud kindlasummalise hüvitise maksuma võlausaldajale viimase kantud sissenõudmiskulude hüvitamiseks, ilma et oleks vaja meeldetuletust.
3. Võlausaldajal ei ole võimalik lõikes 1 osutatud kindlasummalise hüvitise nõudmise õigusest loobuda.
4. Lisaks lõikes 1 osutatud kindlasummalisele hüvitisele on võlausaldajal õigus nõuda võlgnikult kõnealust kindlasummalist hüvitist ületavate ja võlgniku hilineanud maksest tulenevate sissenõudmiskulude mõistlikku hüvitamist.
5. Käesolevat artiklit kohaldatakse, ilma et see piiraks võlausaldaja õigust saada mis tahes muud hüvitist.

Artikkel 9
Kehtetud lepingutingimused ja tavad

1. Järgmised lepingutingimused ja tavad on kehtetud:
 - a) artikli 3 nõuetele mittevastava maksetähtaja kehtestamine;
 - b) võlausaldaja artiklis 5 sätestatud viivise saamise õiguse või artiklis 8 sätestatud sissenõudmiskulude hüvitise saamise õiguse tühistamine või piiramine;
 - c) kontrolli- või heakskiitmismenetluse pikendamine artikli 3 lõikes 3 kehtestatud ajavahemikust pikemaks;
 - d) arve saatmisega tahtlik viivitamine või selle takistamine.
2. Liikmesriigid tagavad, et kasutusel on piisavad ja tulemuslikud vahendid lõikes 1 osutatud lepingutingimuste ja tavade lõpetamiseks.
3. Lõikes 2 osutatud vahendid hõlmavad võimalust, mille kohaselt organisatsioonid, keda on ametlikult tunnustatud ettevõtjate esindajatena, ja organisatsioonid, kellel on õigustatud huvi seoses ettevõtjate esindamisega, võivad pöörduda kohtusse või pädevate haldusasutuste poole.

Artikkel 10
Omandiõiguse säilitamine

Võlausaldajale jääb omandiõigus kauba suhtes seni, kuni kauba eest on täies mahus tasutud, kui omandiõiguse säilitamises on võlgniku ja võlausaldaja vahel enne kauba tarnimist sõnaselgelt kokku lepitud.

Artikkel 11
Läbipaistvus

1. Liikmesriigid tagavad käesolevast määrusest tulenevate õiguste ja kohustuste läbipaistvuse, sealhulgas teevad nad sel eesmärgil üldsusele kättesaadavaks kohaldatava viivisemäära.
2. Komisjon teeb üldsusele internetis kättesaadavaks liikmesriikides kohaldatavad kehtivad viivisemäärad.

Artikkel 12
Vaidlustamata nõuete sissenõudmismenetlus

1. Võlausaldajad saavad täitedokumendi, muu hulgas kiirmenetluse korras ja olenemata võla suurusest, tavapäraselt 90 kalendripäeva jooksul alates hagi esitamisest või kohtu või muu pädeva asutuse poole pöördumisest eeldusel, et võlga ega menetlust ei ole vaidlustatud.
2. Lõikes 1 osutatud ajavahemiku arvutamisel ei võeta arvesse järgmist:
 - a) dokumentide kättetoimetamise aeg
 - b) ja võlausaldaja põhjustatud viivitused.
3. Käesolevat artiklit kohaldatakse, ilma et see piiraks määruse (EÜ) nr 1896/2006 kohaldamist.

Artikkel 13
Täitevasutused

1. Iga liikmesriik nimetab ühe või mitu asutust, kes vastutab või vastutavad käesoleva määruse täitmise tagamise eest (edaspidi „täitevasutus“).
2. Kui see on asjakohane, siis võtavad täitevasutused meetmeid, millega tagatakse maksetähtaegadest kinnipidamine.
3. Täitevasutused teevad omavahel ja komisjoniga tõhusalt koostööd ja abistavad üksteist vastastikku uurimistes, millel on piiriülene mõõde.
4. Täitevasutused koostööstavad oma tegevust muude asutustega, kes vastutavad liidu või siseriiklike õigusaktide järgimise tagamise eest, sh teabevahetuskohustuste raames.
5. Täitevasutused edastavad põllumajandus- ja toidusektoris hilinevad maksete kohta saadud kaebused direktiivi (EL) 2019/633 kohastele pädevatele nõuete täitmise eest vastutavatele asutustele..

Artikkel 14
Täitevasutuste volitused

1. Täitevasutustel peavad olema vajalikud ressursid ja asjatundlikkus oma ülesannete täitmiseks ning neil peavad olema järgmised volitused:
 - a) õigus algatada ja teha uurimisi omal algatusel või kaebuse alusel;
 - b) õigus nõuda võlgnikelt ja võlausaldajatelt kogu asjasse puutuvat teavet, et teha äritehingutes esinenud hilinevad maksetega seotud uurimisi;
 - c) õigus korraldada uurimiste raames ette teatamata kohapealseid kontrolle;

- d) õigus teha otsuseid, millega tuvastatakse käesoleva määruse rikkumine, ja nõuda, et võlgnik maksaks artiklis 5 sätestatud viivist või artiklis 8 sätestatud hüvitist võlausaldajale;
 - e) õigus määrata rikkumise eest vastutajatele trahve, algetada menetlusi nende trahvide määramiseks ning määrata muid karistusi ja võtta ajutisi meetmeid;
 - f) õigus nõuda võlgnikult rikkumise lõpetamist;
 - g) õigus avaldada punktides d, e ja f osutatud otsused.
2. Liikmesriigid kehtestavad normid, mida kohaldatakse käesoleva määruse rikkumise korral, ja võtavad kõik vajalikud meetmed nende rakendamise tagamiseks. Kehtestatud karistused peavad olema mõjusad, proportsionaalsed ja hoiatavad.
3. Liikmesriigid teavitavad komisjoni [hiljemalt ---] / viivitamata nimetatud normidest ja meetmetest ning annavad viivitamata teada nende hilisematest muudatustest.

Artikkel 15

Kaebused ja konfidentsiaalsus

1. Võlausaldajad võivad esitada kaebuse kas võlausaldaja või võlgniku tegevuskoha liikmesriigi täitevasutusele. Täitevasutus, kellele kaebus esitati, on pädev tagama käesoleva määruse täitmise.
2. Kui nende liikmed on seisukohal, et nende suhtes on toime pandud käesoleva määruse rikkumine, võivad organisatsioonid, kes on ametlikult tunnustatud võlausaldajaid esindavate organisatsioonidena, või organisatsioonid, kellel on õigustatud huvi esindada ettevõtjaid, esitada artiklis 13 osutatud täitevasutustele kaebusi oma liikmete või asjakohastel juhtudel oma liikmesorganisatsioonide liikmete taotlusel.
3. Kui kaebuse esitaja seda soovib, siis võtab täitevasutus vajalikud meetmed, et tagada kaebuse esitaja isiku sobilik konfidentsiaalsus. Kaebuse esitaja märgib ära kogu teabe, mille puhul ta konfidentsiaalsust nõuab.
4. Täitevasutus, kellele kaebus esitati, teavitab kaebuse esitajat mõistliku aja jooksul pärast kaebuse saamist sellest, kuidas ta kavatseb kaebust menetleda.
5. Kui täitevasutus leiab, et kaebuse alusel meetmete võtmiseks ei ole piisavalt alust, teavitab ta kaebuse esitajat oma otsuse põhjustest mõistliku aja jooksul pärast kaebuse saamist.
6. Kui täitevasutus leiab, et kaebuse alusel meetmete võtmiseks on piisav alus, algatab ta kaebuse uurimise ning viib selle läbi ja lõpule mõistliku aja jooksul.
7. Kui täitevasutus leiab, et võlgnik on rikkunud käesolevat määrust, nõuab ta võlgnikult ebaseadusliku tegevuse lõpetamist.

Artikkel 16

Alternatiivne vaidluste lahendamine

1. Piiramata võlausaldajate õigust esitada kaebusi artikli 15 alusel ning artiklites 13, 14 ja 15 sätestatud täitevasutuste kohustusi ja volitusi, edendavad liikmesriigid alternatiivsete vaidluste lahendamise mehhanismide tulemuslikku ja sõltumatut vabatahtlikku kasutamist, et lahendada võlausaldajate ja võlgnike vahelised vaidlused.

2. Hilinenud maksetega seotud vaidluste alternatiivsed vaidluste lahendamise mehhanismid julgustavad vaidluse osalisi leidma ise lahendust ning tegutsema kiirelt, tõhusalt ja kulutasuvalt, säilitades poolte vahel kindlustunde ja usalduse.

Artikkel 17

Digivahendid ning krediidi juhtimise ja finantskirjaoskuse alane koolitus

1. Liikmesriigid kasutavad käesoleva määruse täitmise tulemuslikuks tagamiseks võimaluste piires digivahendeid.
2. Liikmesriigid tagavad, et väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele on kättesaadav ja juurdepääsetav krediidi juhtimise vahendite ja finantskirjaoskuse koolitused, sh digivahendite kasutamise kohta tähtaegsete maksete tagamiseks.

Artikkel 18

Aruanne

Hiljemalt [väljaannete talitus: palun lisada kuupäev, mis saabub neli aastat pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva] esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande käesoleva määruse rakendamise kohta.

Artikkel 19

Kehtetuks tunnistamine

Direktiiv 2011/7/EL tunnistatakse kehtetuks.

Viiteid kehtetuks tunnistatud direktiivile käsitatakse viidetena käesolevale määrusele.

Artikkel 20

Jõustumine ja kohaldamine

1. Käesolev määrus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.
2. Seda kohaldatakse alates [väljaannete talitus: palun lisada kuupäev, mis saabub 12 kuud pärast käesoleva määruse jõustumise kuupäeva].
3. Käesoleva määruse sätteid kohaldatakse pärast käesoleva määruse kohaldamise kuupäeva tehtavate äritehingute suhtes, sh juhul, kui nende aluseks olev leping on sõlmitud enne seda kuupäeva.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Strasbourgis,

Euroopa Parlamendi nimel
president

Nõukogu nimel
eesistuja